

CALEA MOȘILOR – UN POTENȚIAL TRASEU TURISTIC / CALEA MOȘILOR – A POTENTIAL TOURISTIC ROUTE

Ioana NICULAE (PINTILIE)

Drd. arh. / *PhD Arch.*

ioananiculae@yahoo.com

Rezumat

Calea Moșilor sau Podul Târgului din Afară – a fost și trebuie să redevină un traseu important la nivelul Centrului istoric al Bucureștiului. Valoarea sa culturală, identificată prin clădiri cu semnificație istorică deosebită cum sunt: Biserica Sf. Gheorghe nou, Biserica Sfinților, Biserica Răzvan și Biserica Sf. Gheorghe vechi este evidentă. Traseu tradițional comercial pentru construcțiile încă prezente dar într-o stare avansată de degradare, aveau funcțiunea predilectă de cazare (hanuri) a negustorilor și comercianților veniți la Târgul Oborului.

Identificarea elementelor de valoare precum și a oportunităților de dezvoltare a acestui traseu tradițional este posibilă prin implicarea actorilor politici responsabili în gestionarea recuperării spațiilor cu valoare istorică pentru comunitate.

Pentru această zonă al cărei traseu principal este Calea Moșilor, intervenția majoră trebuie să fie promovarea ei pe traseul turistic al orașului prin dezvoltarea unor funcțiuni care nu creează zgomot, în completarea spațiilor reziduale din fondul construit existent și revitalizând funcțiunile de cazare din trecut care să amintească o anumită atmosferă a locului și continuitatea lui la nivelul orașului.

Cuvinte cheie: Calea Moșilor, potențial turistic, recuperarea spațiilor valoroase

Abstract

Calea Moșilor, also known as the Road of the Outside Fair, – was and should once again become a significant route in the Historic Center of Bucharest. Its cultural value, set clear by buildings with an enormous historical significance (such as New St. George's Church, the Saints' Church, Răzvan Church and Old St. George's Church), is obvious. The traditional commercial route that tied the buildings that still exist, even though they are severely damaged, had the main function of accommodation (inns) for merchants and traders that came to the Obor Market.

Identifying historically valuable elements and development opportunities in this traditional route could be possible with the involvement of the political element which is responsible for managing the salvaging buildings that hold historical significance for the community. For this specific area whose main route is Calea Moșilor, the major intervention should concern its inclusion in the tourist route of the city by developing noise-reducing functions that complement residual spaces from the existing building inventory, thus rejuvenating its past accommodation purpose and bringing back to life a specific local atmosphere and its continuity throughout the city.

Keywords: *Calea Mosilor, tourist potential, salvaging historically significant spaces*

Calea Moșilor – amplasare în cadrul orașului

Calea Moșilor (sau Podul Târgului din Afară) a fost unul din cele mai importante drumuri din București încă de la începuturile sale; de fapt a fost premergător întemeierii orașului. Podul Târgului din Afară se prelungea cu marea cale comercială care făcea legătura spre răsărit cu Moldova și mai departe spre Lvov (Liov), dar și cu vechile porturi Galați și Brăila.

Scurt istoric

Podul Târgului de Afară începea de lângă Curtea Domnească, din locul cunoscut ca Piața Sf. Anton, ca toate celelalte poduri domnești, și făcea legătura - după cum o arată și numele - cu târgul din afară, târgul sau oborul de animale al Bucureștilor care trebuia să fie dincolo de bariera orașului. Cum târgul s-a tot mutat (de lângă Biserica Sfinților în locul din preajma Bisericii Oborul Vechi (lângă Foișorul de Foc) - al cărei nume amintește tocmai acest lucru - iar în fine în zona cunoscută azi a Oborului), Calea Moșilor s-a prelungit mereu către Est. Importanța Căii Moșilor este sugerată de faptul că a fost primul drum pavat cu piatră (în 1825 fiind întrebuințată piatra de râu, intenția fiind a se utiliza „piatra cea mai tare aflată în munții Țării Românești, așa ca să fie acest caldarâm mai bun decât acel care este făcut la cetatea Brașovului”¹).

Fosta mahala de la Biserica Sf. Gheorghe Vechi cu gan-guri și curți interioare ale clădirilor de pe străduțe înguste au fost tăiate de prelungirea Bulevardului Colței spre Piața Mare în anii '40 este cea mai veche vatră a orașului, aici la o mare răspântie de drumuri unde Calea care unea Târgul Dinlăuntru cu Târgul din Afară se încrucișa cu prelungirea Uliței celei Mari (Lipscani).²

1 Ionnescu – Gion scrie G.I. - "Istoria Bucureștilor" Stabilimentul graphic V.I.Socetu - 1899

2 Comeaga, Simona, Duculescu, Bogdan, Irimia, Ruxandra, Stoicana, Aurel, Niculae, Ioana (Pintilie), des Equilibres, diplomă master «Dezvoltare urbana integrată», martie 2003

Calea Moșilor – its place within city boundaries

Calea Moșilor (or the Road of the Outside Fair) has been one of the most important roads in Bucharest ever since its beginnings; in fact, it was a predecessor of the actual city. The Road of the Outside Fair continued with the great commercial road that connected with the East, in Moldova and, farther, in Lviv (Lvov), but also with the old harbors of Galați and Brăila.

Short history

The Road of the Outside Fair ran from the Princely Court, now known as St. Anthony's Square, like all other princely roads did, and connected the city, as its name relevantly shows, with the outside fair, the animal fair or market of Bucharest, which was supposed to be located outside city boundaries. As the fair kept moving (from Saints' Church next to the Old Fair's Church, near the Fire Watchtower – whose name is a constant reminder – and, finally, in what is today known as Obor), Calea Moșilor kept growing eastward.

The relevance of Calea Moșilor is substantiated by the fact that it was the first stone-paved road (in 1825, the construction material of choice was rolling stone, with the aim of using the hardest rock in the mountains of Wallachia, so that this pavement is better than the one made in the city of Brașov)¹.

The old slum near Old St. George's Church, with its back alleys and backyards of buildings located on narrow streets which were intersected by the extension of Colțea Boulevard to Grand Square in the 40s, is the oldest city center, here, at a big crossroads, where the road that connected the Inside Fair with the Outside Fair met the extension of Broad Lane (Lipscani).²

1 Ionnescu – Gion G.I. - "History of Bucharest" Graphic establishment V.I.Socetu - 1899

2 Comeaga, Simona, Duculescu, Bogdan, Irimia, Ruxandra, Stoicana, Aurel, Niculae, Ioana (Pintilie), des Equilibres, diplomă master «Dezvoltare urbana integrată», martie 2003

Fig. 1: Oborul de animale / *The animal fair*

Fig. 2: Calea Moșilor

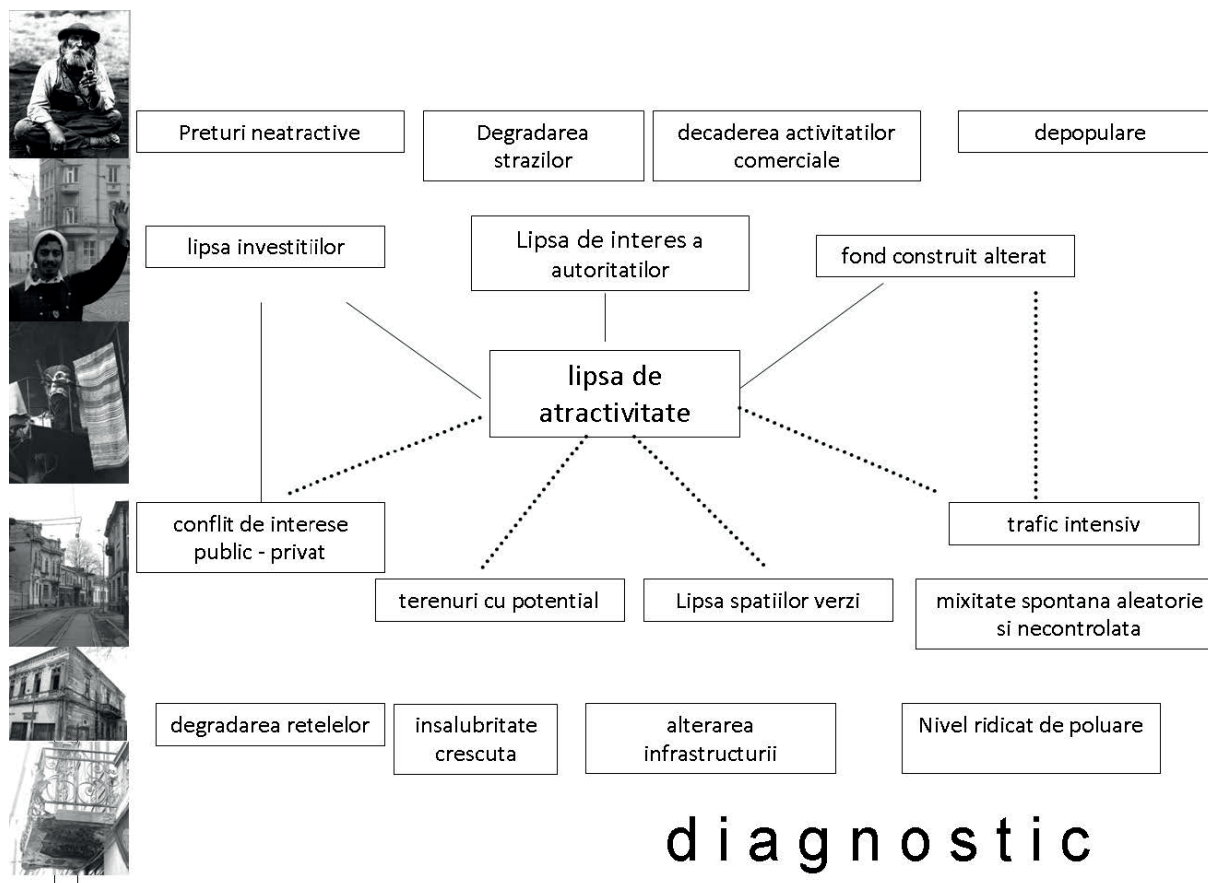

Fig. 3: Schemă diagnostic / Diagnostic scheme

Analiza

Identificarea elementelor cu valoare istorică și a celor de caracter ale zonei, a fronturilor discontinue și a modului urban, a funcțiunilor și a raporturilor morfologice dintre ele și a spațiilor reziduale vor conduce spre o serie de măsuri ce trebuie întreprinse astfel încât zona să redevină interesantă și sigură.

Analysis

Identifying the elements that hold historical significance and local character, the areas with open building regime and the urban module, the functions and morphological relations between them and the residual spaces shall conduct to a series of steps that must be taken for regaining the attractiveness and safety of the area.

Din păcate, problemele care apar din morfologia fondului construit alterat și a relației funcționalități – disfuncționalități, dar mai ales sociale – desertificarea conduc spre atragerea unor activități care să prezinte interes la nivel urban și nu în ultimul rând să atragă atenția turiștilor. Să nu uităm că această arteră este o continuare a străzii Lipscani.

Potențialul este reprezentat de rezervele importante de spațiu rezidual, de apartenența la centrul istoric al orașului și, bineînțeles, de reperele de semnificație.

Misiune

Protejarea și restaurarea fondului construit existent constituie acțiuni foarte importante, ca și cele legate de modernizarea profilului stradal astfel încât să amintească rolul inițial prin integrarea unor funcțiuni comerciale de interes pentru comunitate și prin texturi și materiale, reinterpretând astfel imaginea tradițională într-un limbaj modern, dar atent la detalii și conștientizând la nivel urban atât miza sensibilă cât și cea socială a acestor intervenții.

Miza sensibilă este aceea de a crea repere de memorie, de a reintegra trecutul în dezvoltarea viitoare și de a recâștiga „memoria locului” pentru o mai bună înțelegere a orașului.

Miza socială este aceea de recâștigare a spațiului urban în viața comunității, dar și de creare a unui rit de viață urbană și poate și câștigarea traseului pe rutele culturale ale capitalei pe lângă Calea Victoriei.

Strategie operațională

Mijloacele operaționale sunt complexe dar, în primul rând trebuie consolidat profilul comercial al Căii Moșilor în monumentele și clădirile existente restaurate și modernizate; în al doilea rând trebuie protejat și pus în valoare traseul prin implantarea de repere de activități cu potențial și prin redarea spațiilor verzi comunității.

Unfortunately, the problems that arise from the morphology of the damaged buildings and the ratio between function-dysfunction ratio and mainly social issues – desertification – attract activities that arise city-wide interest and last, but not least, tourist interest. Let us not forget that this road is a continuation of Lipscani street.

Its potential lies in the significant reserves of residual space, in its settlement in the historic center of the city and, of course, its significant landmarks.

Mission

Protecting and restoring existing buildings are important actions, associated to the modernization of the street profile so that it evokes the initial role by integrating commercial functions of interest to the community, as well as textures and materials that allow the reinterpretation of traditional image into a modern language that is also detail-conscious and raising urban awareness of the palpable and social objectives of these interventions.

The palpable objective of this intervention is creating memorable landmarks, reintegrating the past into future development and regaining “local memory” for a better understanding of the city.

The social objective is regaining urban space for the life of the community and, also, creating an urban life rite and maybe even managing to include the route into the tourist routes of the capital city surrounding Calea Victoriei.

Operational strategy

The operational means are complex, but the first priority is strengthening the commercial aspect of Calea Moșilor in the monuments and buildings that have been restored and modernized; secondly, the route must be protected and have its value underlined by implanting activity landmarks that allow potential and by giving the community back its green space.

Fig.4: Biserica Sfinților /
The All Saints' Church

Fig.5 Sf. Gheorghe nou /
New St. George's Church

Fig.6 Biserica Răzvan /
Răzvan Church

Fig.7 Sf. Gheorghe vechi /
Old St. George's Church.

Măsuri de politică urbană

- promovarea unui program de restaurare și renovare intensive
- reducerea traficului
- o imagine îngrijită la nivel de detaliu
- crearea unei agenții la nivelul municipalității în colaborare cu instituțiile responsabile pentru protejarea monumentelor și pentru siguranța în exploatare a structurilor existente care să preia sarcinile acestui proiect.

Urban policy measures

- *promoting an intensive restoration and renovation program*
- *reducing traffic*
- *a careful image, down to detail*
- *creating a municipal agency, in collaboration with the institutions that are responsible for promoting monuments and safety in the exploitation of existing buildings that would take over the tasks of this project*

Operațiuni

- protejarea și restaurarea fațadelor
- reabilitarea monumentelor istorice
- includerea bisericilor existente pe acest traseu în circuitul turistic
- crearea de spații pentru turism; hoteluri, restaurante cu atmosferă specifică, eventual un mijloc de transport urban cu caracter de început de secol XX în scopul de a introduce această zonă pe harta turistică a Bucureștiului
- crearea unei siluete dinamice pe parcursul traseului
- completarea fronturilor la stradă respectând și preluând cornișele existente
- crearea unor poli care să absoarbă energia orașului - poli de înălțime și densitate și care să delimiteze zona protejată cu funcțiuni care nu creează zgomot

Pol de interes

Dezvoltarea Centrului vechi pe partea vestică a axei Nord – Sud în zona funcțiunilor de alimentație publică și loisir au condus la crearea unui pol de interes la nivelul comunității dar mai ales pentru oraș și pentru turiști. Această zonă a devenit în ultimii 10 ani preferată în rândul bucureștenilor și totodată una din cele mai aglomerate zone pietonale.

Zona Centrului vechi din partea estică a Bulevardului Ion C. Brătianu și în special clădirile din această zonă au rămas într-o stare de degradare destul de avansată comparativ cu cele din partea de vest, deși fac parte din Centrul istoric.

Operations

- *protecting and restoring facades*
- *rehabilitating historical monuments*
- *including the churches on these routes in the tourist circuit*
- *creating tourism spaces: hotels, local atmosphere restaurants, potentially a transportation means specific to the beginning of the 20th century in order to put this area on the tourist map of Bucharest.*
- *creating a dynamic silhouette along the route*
- *finishing street fronts by following and internalizing existing perches*
- *creating poles that would absorb city energy – height and density poles that would also enclose the protected area with noise-reducing functions*

Pole of interest

The development of the Old Town on the west side of the North-South axis in the domain of food service and entertainment has created a pole of interest within the community and especially for the city and its tourists. Over the past ten years, this area has become the place of choice for people in Bucharest and, also, one of the most crowded pedestrian areas.

The Old City Center area east of Ion C. Brătianu Boulevard and the buildings in this area have remained in a state of degradation, comparative to their counterparts in the western area, even though they belong to the same Historic Center.

Fig. 8 Tramvai de epocă /
Old tramway

Fig. 9 Calea Moșilor traseu cultural /
Calea Moșilor cultural route

Pentru această zonă al cărei traseu principal este Calea Moșilor, dezvoltarea unor funcțiuni care nu creează zgomot, în care se desfășoară în general activități pe timpul zilei, cum ar fi mici meșteșuguri și comerț cu amănuntul, galerii de artă și ateliere de creație dublate de completarea spațiilor reziduale din fondul construit existent cu funcțiuni de cazare de tip Boutique Hotel care să amintească o anumită atmosferă a locului și continuitatea lui la nivelul orașului.

În sprijinul celor creionate anterior pentru crearea atmosferei locului și a accesibilității mai bune a zonei este necesar un mijloc de transport în comun, cu circuit restrâns, care să circule doar pe Calea Moșilor de la Biserica Sfântul Gheorghe Nou până la Piața Latină și retur, care să nu creeze zgomot, un eventual tramvai cu cai.

For this area, whose main route is Calea Moșilor, developing noise-reducing functions in which daytime activities would take place (such as small crafts and retail commerce, art galleries and art studios), backed up by completing residual spaces of the existing buildings with boutique hotel-type accommodation functions that would evoke a certain atmosphere and local charm and its continuity in the city.

Supporting the aforementioned, with the purpose of creating local charm and better accessibility for the area, creating a means of transportation is mandatory: small circuit, only travelling on Calea Moșilor from New St. George's Church to the Latin Square and back, noise-reducing, possibly a horse-driven tram.

Fig. 10 Riad transformat în hotel; sursa Booking.com / Riad transformed in hotel – image source booking.com

Pot fi identificate pe acest traseu, dar și în țesutul urban adiacent acestuia clădiri care pot fi reconvertite funcțional astfel încât să susțină scopul intervenției majore și să răspundă exigențelor de calitate și confort pe care trebuie să le dezvolte programele hoteliere.

Având în vedere multitudinea „Hanurilor” identificate de-a lungul Căii Moșilor, se poate concluziona că acest program de arhitectură a fost mereu prezent pe această arteră. Astfel că dacă modelul „riad-urilor”, tipologie de inspirație a hanului, s-a dovedit a fi un model de succes în turismul modern și s-au putut dezvolta atâtea spații de cazare dintre cele mai luxoase, această strategie se poate aplica inclusiv la noi.

Numărul de turiști care își doresc o experiență unică și autentică în detrimentul uneia generic luxoase este într-o creștere constantă, astfel că introducerea unor spații de cazare în spațiile hanurilor care au fost croite special pentru acest tip de activitate este mai mult decât necesară și ar servi atât orașului și bucureștenilor, cât și turiștilor.

Along this route and, also, in the urban substance adjacent to it, there are buildings that can be functionally re-configured so that they support the objective of this major intervention and meet the quality and comfort standards required from hotel programs.

Taking into account the large number of inns that were identified along Calea Moșilor, it is reasonable to assume that this architecture program has always been present on this artery. So, if the “riad” model, inn-like typology, has proven to be a successful model for modern tourism and so many luxurious accommodation spaces have been developed, this strategy is applicable here also.

The number of tourists that look for an authentic and unique experience rather than a generic luxurious one is on the rise constantly, therefore introducing accommodation spaces in inns that were tailor-made for this type of activity is more than mandatory and would benefit the city and its dwellers as well as tourists.

Concluzii

Definind tradiția ca „ansamblu de concepții, de obiceiuri, de datini și de credințe care se statornicesc istoricește în cadrul unor grupuri sociale sau naționale și care se transmit (prin viu grai) din generație în generație, constituind pentru fiecare grup social trăsătura lui specifică.”³ putem încerca prin intervenții de arhitectură și strategie urbană să revitalizăm zone cu istorie din București, să continuăm tradițiile pornind de la polii valoroși existenți pe această arteră care au potențialul de a atrage comunitatea și turiștii deopotrivă.

Civilizațiile din toată lumea au demonstrat că dezvoltarea umană de-a lungul secolelor s-a conturat în monumentele și siturile istorice, expresie a idealurilor, aspirațiilor, obiceiurilor și credinței popoarelor în formă materială. Sunt mulți factori care contribuie la deciziile de conservare și restaurare a monumentelor dar în acest domeniu fiecare situație este particulară pornind de la importanța locului în istoria poporului, de condițiile fizice ale sitului, de sensibilitatea pentru un anumit tip de intervenție.

În aceste vremuri în care programele de arhitectură sunt din ce în ce mai complexe, readucerea Căii Moșilor la momentul ei de strălucire cu „citate” din istoria sa și, poate, reluând din funcțiunile tradiționale pe care le-a adăpostit odinioară, ar fi un exercițiu firesc și necesar pentru un oraș european din ce în ce mai vizitat.

³ Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan” - Editura Univers Enciclopedic Gold Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită) 2009

Conclusions

Defining tradition as a set of concepts, customs, practices and beliefs that historically morph within social or national groups and are transmitted (by word of mouth) from one generation to the other, becoming the characteristic feature of each social group³, we have the ability to bring back to life historical areas in Bucharest by means of architectural intervention and urban strategy, to continue our traditions starting from the valuable existing landmarks on this street that have the potential of attracting locals and tourists as well.

Civilizations throughout the world have proven that human development along the centuries was crystallized in monuments and historical sites, a material expression of the ideals, desires, customs and beliefs of a people. Many factors contribute to the conservation and restoration decision-making process, but in this field, each case is different taking into account the significance of the place in the history of its people, the physical conditions of the site, its adequacy for a certain type of intervention.

In a time when architecture programs are becoming more and more complex, bringing Calea Moșilor back to its old glory with « quotes » from its history and, maybe, reviving the functions it once harbored could be a natural and necessary exercise for a European city.

³ Romanian Academy, Linguistic Institute „Iorgu Iordan” Publisher The Universe „The explanatory dictionary of the Romanian language” (second edition) 2009

Bibliografie / Bibliography

POTRA, George, *Bucureștii văzuți de călători străini (secolele XVI-XIX)*, București, Editura Academiei Române, 1992
BINDAR, Cristian, *Istoria Bucureștiului. De la așezare medievală la capitala Țării Românești*, 2004

Webografie / Webography

Bucureștii vechi și noi, <http://www.bucurestivechisinoi.ro/2011/01/calea-mosilor-si-agonia-cladirilor-istorice/>